

Bakgrunn for vedtak
Bjørnåa kraftverk

Bindal kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Småkraft AS
Referanse	200903794-41
Dato	11.10.2016
Notatnummer	KSK-notat 85/2016
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Erik Roland

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Småkraft AS søker om tillatelse til bygging av Bjørnåa kraftverk i Bindal kommune. Kraftverket vil utnytte et fall på 357 m i Bjørnåa mellom inntaket på kote 360 og kraftstasjonen med utløp på kote 3. Det søkes om å overføre en bekk til hovedinntaket i Bjørnåa. Vannveien på 2060 meter vil bli gravd og sprengt ned på hele strekningen. Middelvannføringen er 590 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1478 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,4 MW og gi en estimert årsproduksjon på 11,5 GWh. Dette tilsvarer årlig forbruk for omlag 575 husstander.

Bindal kommune er positiv til utbyggingen. **Fylkesmannen i Nordland** er kritisk til og **Nordland fylkeskommune** fremmer innsigelse mot prosjektet på grunn av negative konsekvenser for landskap og biologisk mangfold. Fylkesmannen legger også vekt på negative virkninger for reindrift.

Sametinget, Direktoratet for mineralforvaltning, Kystverket Nordland og **Statens vegvesen** har ingen innvendinger mot prosjektet. **Bindal kraftlag SA** er netteier og opplyser at dagens leveringsradial med to fjordspenn til Reppa må oppgraderes betydelig for å motta produksjonen fra Bjørnåa kraftverk.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 11,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2013-15) har NVE klarert drøyt 2,0 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk og fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Bjørnåa kraftverk vil gi negative konsekvenser for landskap, biologisk mangfold og reindrift. En utbygging av kraftverket vil medføre store arealinngrep i krevende terreng, og NVE mener at inngrep i denne størrelsesordenen vanskelig kan forsvares i et område av stor verdi for landskapet. NVE er av det syn at de planlagte inngrepene samt medfølgende negative konsekvenser for landskap i denne saken ikke i tilstrekkelig grad kan avbøtes.

NVE har også lagt vekt på hensynet til biologisk mangfold, men mener at dette kan avbøtes i større grad enn ulempene for landskap. Nordland fylkeskommune har fremmet innsigelse til Bjørnåa kraftverk på grunn av konsekvenser for landskap. NVE er også av den oppfatning at en utbygging som bygges i et område med minimumsbeite vil medføre en økning i den samlede belastningen på reinbeitedistriktet.

Etter NVEs vurdering kan ikke de negative konsekvensene ved en utbygging av Bjørnåa kraftverk forsvares av en estimert kraftproduksjon på 11,5 GWh/år.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Bjørnåa kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her. Som følge av NVEs avslag har det heller ikke vært holdt innsigelsesmøte med fylkeskommunen i denne saken.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	4
Høring og distriktsbehandling	8
NVEs vurdering.....	16
NVEs konklusjon	23

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Småkraft AS, datert 05.12.2014:

«Småkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Bjørnåa i Bindal kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- Bygging av Bjørnåa kraftverk i samsvar med fremlagte planer

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- Bygging og drift av Bjørnåa kraftverk, med tilhørende koplingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden

Nødvendige opplysninger om tiltaket framgår av vedlagte utredning.

Det er inngått avtale med grunneier med fallrettigheter om falleie og øvrige rettigheter til å gjennomføre prosjektet.»

Fra utredningen av søknaden og oppdaterte tilleggsopplysninger gjengir vi følgende data:

Bjørnåa kraftverk, hoveddata

TILSIG

Nedbørfelt	km ²	6,3
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	18,7
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	94
Middelvannføring	l/s	590
Alminnelig lavvannføring	l/s	24
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	55
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	20
Restvannføring	l/s	330

KRAFTVERK

Inntak	moh.	360
Avløp	moh.	3
Lengde på berørt elvestrekning	m	2500
Brutto fallhøyde	m	357
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,77
Slukeevne, maks	l/s	1478
Minste driftsvannføring	l/s	73
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	24
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	24
Tilløpsrør, diameter	mm	800
Tunnel, tverrsnitt	m ²	-
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	2060
Installert effekt, maks	MW	4,4
Brukstid	timer	2699

MAGASIN

Magasinvolum	mill. m ³	-
HRV	moh.	-
LRV	moh.	-

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	3,7
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	7,8
Produksjon, årlig middel	GWh	11,5

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	43,4
Utbyggingspris	kr/kWh	3,77

Bjørnåa kraftverk, elektriske anlegg**GENERATOR**

Ytelse	MVA	4,99
Spenning	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	5,5
Omsetning	kV/kV	6,6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde, sjøkabel		2,0
Nominell spenning	kV	22

Om søker

Småkraft AS er et kraftselskap stiftet i 2002 som nå eies av Aquila Capital. Småkraft AS har som mål å bygge ut småkraftverk på en lønnsom og miljømessig skånsom måte. Dette skjer i samarbeid med lokale grunneiere. Selskapet har en målsetting om å bygge ut en produksjonskapasitet på 1,5 TWh innen 2020.

Beskrivelse av området

Nedbørfeltet til Bjørnåa kraftverk ligger sydvendt og har sitt høyeste punkt på Jøtulfjellet (767 moh). Det avgrenses i nord av fjellryggen vestover til Fagerbakkfjellet. Fra disse toppene følger vannskillet fjellryggene sydover mot høydene 539 og 452 ned mot Jøtulen på østsiden og høyde 576 på vestsiden av vassdraget. Bjørnåa renner sydover fra Jøtulvatnet (368 moh) i en dyp kløft ned til Tosenfjorden ved Reppasaga. Ovenfor det planlagte inntaket ligger det flere mindre vatn. Elva får tilløp fra en sidebekk på østsiden av fjellplatået før den stuper bratt ned i kløfta. En bekk fra Svartdalen og særlig Langdalselva gir stort tilsig fra området på vestsiden ved samløpet ved kote 125. Fra Tosenfjorden er Bjørnåa lite synlig da den slynger seg er nedskåret i terrenget. Øst for elva går det en 1,5 km lang grunn forkastning/kløft med bekkedrag nordover rett opp fra fjorden.

Foto nr. 1: Utbyggingsområdet til Bjørnåa kraftverk med fjellet Jøtulen sett fra Tosenfjorden.

Berggrunnen er hovedsakelig kvartsdioritt og dioritt med en liten smal sone med marmor langs Langdalselva. Det er et tynt lag med morene nede i Bjørnåas dalføre der det er frodig, men ellers er det på høyere nivå stort sett bart fjell eller tynt humusdekke som gir skrinne forhold for planter og skog. Området ligger i mellomboreal vegetasjonssone og i klart oseanisk seksjon. Klimaet er oseanisk og relativt fuktig, og sydvendt eksponering gir gode temperaturforhold.

Området er lite påvirket av tekniske inngrep. Ved utløpet av Bjørnåa er det SEFRAK-registrerte ruiner av et sagbruk datert mellom 1850 og 1874 og ei koie mellom 1825 og 1849. På østsiden av elva er det noen delvis gjengrodd traktorveier opp fra fjorden etter tidligere uttak av tømmer på lavere høydenivå, seinest på 1990-tallet. Skoggrensen ligger på ca. kote 250.

Teknisk plan

Reguleringer

Det er ikke planlagt reguleringer.

Overføringer

En sidebekk på østsiden av Bjørnåa skal overføres til inntakskulpen. Det må bygges en 1- 2 m høy og ca. 5 m lang betongterskel i bekken på kote 375. Overføringen vil bidra med omlag 2,7 GWh i kraftproduksjon i et middels år.

Inntak

Inntaket er planlagt på kote 360 med en 20 m lang og 3-4 m høy betongterskel. På østsiden av dammen etableres det et inntak med rist, ventil og lufterør.

Vannvei

Overføringen av en sidebekk planlegges med et 200 m langt fleksibelt PE-rør i nedgravd/-sprengt fjellgrøft. Tilløpsrøret fra hovedinntaket med diameter på 800 mm skal sprenges ned i fjellgrøft på østsiden av Bjørnåa i det meste av den 2060 m lange traseen og graves ned der løsmassene er tykke nok. Hele rørgata blir dekket til. I anleggsfasen vil arbeidsbredden bli 20-25 m.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt ved utløpet av Bjørnåa i Tosenfjorden. Bygningen får en samlet flate på 80-90 m². Det vil bli installert en peltonturbin med 4,4 MW effekt ved største slukeevne på 1,48 m³/s. Laveste slukeevne blir 0,073 m³/s. Kraftverket vil produsere ca. 11,5 GWh i et middels år.

Nettilknytning

Kraftverket skal kobles til eksisterende 22 kV linje via en 2 km lang sjøkabel vestover til Reppa på nordsiden av Tosenfjorden. Bindal kraftlag SA er netteier og opplyser at dagens leveringsradial med to fjordspenn til Reppa må oppgraderes betydelig for å motta produksjonen fra Bjørnåa kraftverk.

Veier

Langs rørtraseen og overføringen er det planlagt å bygge en midlertidig anleggsvei av enkel standard. Etter byggeperioden tildekkes veien med jordmasser og revegeteres. Atkomst til kraftstasjonen ved Tosenfjorden har kun atkomst med båt. Det må derfor etableres ei permanent kai for bygging og drift av kraftverket.

Massetak og deponi

Søknaden opplyser at det ikke vil være behov for permanent massetak og deponi utenfor anleggsområdet. Steinmasser til kai og tomt for kraftstasjonen hentes i anleggsområdet og knuses ellers til omfylling av tilløpsrør. Masser fra rørgroft brukes til justering og arrondering av terrenget. Markdekket fjernes og lagres innenfor anleggsområdet og legges tilbake på berørte områder når kraftverket er bygd.

Arealbruk

Søknaden oppgir et arealbehov på ca. 64 dekar i anleggsfasen og ca. 1,5 dekar når kraftverket kommer i drift.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Hele planområdet ligger i arealsone LNF1. Dette er områder hvor bygging eller fradeling ikke er tillatt. Sjøområdet rett utenfor Reppasaga, der kraftstasjonen er planlagt bygd, har status som framtidig akvakulturområde.

Samlet plan (SP)

Vassdraget er ikke med i Samlet plan. Installert effekt er under 10 MW slik at prosjektet kan konsesjonsbehandles.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet

Nasjonale laksevassdrag

Bjørnåa er ikke lakseførende.

Fylkesvise planer for småkraftverk

Nordland fylkeskommune har utarbeidet *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*. Bjørnåa kraftverk ligger innenfor vannområdet *Bindalsfjorden* og fjordlandskapsregionen *Tosen/Ursfjorden*, som er gitt middels verdi. Omsøkte tiltak kommer i konflikt med planens føringer for temaene naturmangfold, reindrift og landskap.

EUs vanddirektiv

Bjørnåa ligger i vannområdet *Bindalsfjorden* og er det største vassdraget under vannforekomsten *Bekkefelt mot nordsiden av Tosen*. Den økologiske tilstanden i den upåvirkede forekomsten klassifiseres som antatt god. Miljøutfordringer er redusert eller endret vannføring og vannstand.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 03.08.2015 sammen med representanter for søkeren, kommunen og grunneierne. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Bindal kommune tilrår utbygging, og har det fattet følgende vedtak i kommunestyremøte 18.06.2015:

«...

- 1. Bindal kommune mener at konsekvensvurderingen mangler tilstrekkelig utredning knyttet til rødlistede sopparter. Det bør utarbeides en tilleggsvurdering der soppforekomstene kartlegges. Denne undersøkelsen bør gjennomføres om høsten når soppforekomstene er størst i utbredelse.*
- 2. Bindal kommune er usikker på om konsekvensvurderingen knyttet til reindrift er gjort ut i fra faktiske forhold, da det er avvik mellom oppgitt beitebruk i søknad i forhold til det som er anført på landbruksforvaltningens nettsider. Dette bør sjekkes ut før konsesjon gis.*
- 3. Bindal kommune tilrår utbygging av Bjørnåa med tilhørende elektriske installasjoner under forutsetning av at man utfører tilstrekkelige kartlegginger som nevnt under punkt 1 og 2 og at tilstrekkelige avbøtende tiltak gjennomføres.*
- 4. I tillegg til de foreslåtte avbøtende tiltak, bør det vurderes tiltak som kan redusere konsekvensene for eventuelle forekomster av rødlistede sopparter.»*

Fylkesmannen i Nordland stiller seg kritisk til utbygging i brev datert 17.06.2015 der vi gjengir følgende:

«...

Konklusjon

Fylkesmannen registrerer at det er knyttet betydelige verdier til vassdragsnaturen langs Bjørnåa, noe som vil vanskeliggjøre oppfyllelsen av vilkåret i vannressursloven § 25. Dette gjør at vi stiller vi oss kritisk til utbyggingsplanene.

...

Fylkesmannens vurdering

Naturmangfold

Berggrunnen i influensområdet består ifølge NGU av harde og sure bergarter som kvartsdioritt, tonalitt og trondhemitt i øvre del og dioritt i nedre del. Disse bergartene avgir lite næringsstoffer til jordsmonnet, og det er følgelig ikke grunnlag for kalkkrevende og spesielt rik vegetasjon. Det finnes imidlertid innslag av rikere partier. Gran dominerer tresjiktet, men med innslag av rogn, selje, osp og bjørk. Furu dominerer i øvre deler av dalen.

Klimaet er oseanisk og relativt fuktig. Ettersom dalen er sørvendt, er mikroklimaet avhengig av fuktigheten fra fossene og strykene i elvene. I forbindelse med «Bekkekløftprosjektet» ble det her avgrenset tre kjerneområder, hvorav to består av gammel granskog og en mindre lokalitet med fossesprøytzone (Larsen B. H. og Krog O. M. 2010). Fossesprøytsonene, sammen med den fuktige skogen i umiddelbar nærhet, danner ifølge Ecofact godt utviklede skogsbekkekløfter og verdisettes i henhold til DN's håndbok nr. 13 som områder av B-verdi.

Langs nedre del av Bjørnåa er det registrert en granskoglokalitet med flere gamle løvtrær, vesentlig selje og osp. På disse rikbarkstrærne ble det påvist flere rødlistede arter og signalarter. Lungeneversamfunnet er vurdert å være relativt godt utviklet her. Lungenever ble påvist rikelig, samt spredte forekomster av skrubbenever og sølvnever. Av andre registrerte arter nevnes skorpefiltlav (NT) og stor ospeildkjuke. Stor ospeildkjuke er en signalart som indikerer kontinuitet. Arten er svært sparsomt påvist i Nordland og Nord-Trøndelag.

Redusert vannføring og dermed redusert fuktighetstilførsel fra elva utgjør generelt en trussel mot naturverdiene i skogsbekkekløfter. I hvilken grad redusert vannføring vil slå ut på mikroklimaet i det nærliggende skogsområdet langs denne delen av Bjørnåa er vanskelig å fastslå. Langdalselva har samløp med Bjørnåa oppstrøms granskoglokaliteten.

Restvannføringen og vannføringen i Langdalselva vil muligens kunne være tilstrekkelig for å ivareta fuktighetstilførselen til skogen og bekkekløfta, og dermed helt eller delvis ivareta naturverdiene her.

Lokaliteten på vestsiden av Bjørnåa mellom Langdalselva og Bjørnåa og ca. 400 meter nordover er også registrert som en viktig forekomst av gammel granskog. Mikroklima her har høy luftfuktighet på grunn av samløpet mellom to elver, og hvor særlig Langdalselva faller så mye at det dannes fosserøyk. Fossesprøytzone med utformingen urterik utforming på finmateriale (E0502) er vurdert som lokalt viktig. Fosseengen har både høgstaude- og lågurtpartier, men med sistnevnte som arealmessig dominerende. Det ble gjort spredte funn av rødlistearten gubbeskjegg (NT), ellers kun trivielle arter. Det var imidlertid stedvis rikelig med skjeggjav, noe som skyldes ren luft og relativt høy luftfuktighet, og det fantes læger i alle

nedbrytningsstadier, men antallet var sparsomt. Rødlistearten svartsonekjuka (NT) ble påvist på en granlåg. Karplanteflora er ordinær, men med noe større arts mangfold i tilknytning til små kildeframsprang.

En reduksjon av vannføringen vil i vesentlig større grad påvirke det fuktige miljøet i øvre deler av Bjørnåa enn hva tilfellet er for den nederste granskoglokalitet. Langdalselva vil kunne opprettholde fuktighetstilførselen i den sørvestlige delen av naturtypeforekomsten, men de deler som primært får tilførsel fra Bjørnåa vil som følge av utbyggingen undergå mikroklimatiske endringer i retning av noe tørrere luft både sommer og vinter. Dette vil igjen påvirke artssammensetningen og utbredelsen av fuktighetskrevende arter. Eksempelvis vil mengden skjeggjav sannsynligvis reduseres.

Under feltarbeid sommeren 2008 avgrenset Ecofact en svært viktig forekomst av naturtypen «Gammel kystfuruskog». Hele området synes å ha god kontinuitet med godt utvalg av læger av furu i ulike nedbrytningsstadier, og en inventering av vedboende sopp i området vil med stor sannsynlighet føre til at det påvises rødlistede arter. Denne forekomsten vil bli negativt berørt av rørgatetraséen, og læger med verdifulle soppfunn vil gå tapt både som følge av etableringen (herunder sprenging) av selve vannveien, og hogst og fjerning av læger langs denne traséen. Videre vil det skrinne jordsmonnet her kunne by på utfordringer hva gjelder revegetering eller restaurering.

I følge naturbase finnes det under 300 kjente forekomster av kystgranskog i landet. Naturtypens hovedutbredelse synes å være på Vestlandet. I Nordland forekommer naturtypen mer sparsomt, og er kjent på ca. 30 lokaliteter. Av disse forekomster er syv (23 %) vurdert som svært viktig (A-område). I Bindal kommune finnes det kun en annen lokalitet med «Gammel kystfuruskog». Denne ligger på Kalvikfjellet, og er vurdert som viktig (B-område).

I spørsmålet om å tillate fysiske naturinngrep og forstyrrelser som kan virke forstyrrende på naturmiljøet i kystfuruskogen, vil selvfølgelig både den geografiske hovedutbredelsen av naturtypen i Nordland og naturtypens variasjon inngå i vurderingen og avveiningen, jfr. naturmangfoldloven §§ 4 og 10. Norge har en stor del av verdensutbredelsen av kystfuruskog, og har dermed et spesielt forvaltningsansvar for naturtypen. Fylkesmannen er spesielt kritisk til inngrep i kystfuruskogen, da denne naturtypen kun forekommer spredt i Nordland. Naturtypens utbredelse i fylket synes i hovedsak å være begrenset til områdene Tysfjord/Hamarøy og Alstahaug/Vega. Inngrep og forringelse av forekomsten vil helt klart påvirke tilstanden av naturtypen i kommunen og fylket, samt kunne innvirke på naturtypens samlede variasjon i utforming.

Dersom det er aktuelt med konsesjon i nærværende sak, forutsetter Fylkesmannen at denne gis under betingelse om at kystfuruskoglokaliteten ikke skal bli negativt berørt, jfr. naturmangfoldloven § 12. For å kunne oppfylle dette vilkåret må rørgata legges i kløfta langs forkastningen som ser ut til å dele furuskogen i to delområder, jfr. kap. 8 i Ecofact rapport 393.

Selv om vannvei i kløfta er praksis mulig, representerer fortsatt elva og området tilknyttet denne store naturverdier som taler mot utbygging. Det er dermed ikke gitt at vilkåret i vannressursloven § 25 om at fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper er oppfylt i nærværende sak.

INON og landskap

Utbygging av kraftverket vil påvirke inngrepsfrie naturområder. I søknaden framgår beregningsgrunnlag for tap av inngrepsfrie områder på side 22, hvor det er beregnet at tiltaket

bl.a. vil medføre bortfall av ca. 5,2 km² villmarkspregede områder. Fylkesmannen er enig i søkers vurderinger av tiltakets påvirkning av INON og landskapet, og har således ikke noe å tilføye på dette punkt.

Reindrift

Tiltaksområdet er en del av Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, og området brukes primært til vinterbeiter. Vinterbeiter er en minimumsfaktor for reinbeitedistriktet. Reindriftslovens § 19 fastslår at reindriften har beiterett i fjellet og annen utmarksstrekning, og beiteretten gjelder hele året. Det er på reindriften arealbrukskart ikke tegnet inn flytt- eller trekkei i området. Ut i fra topografien, ser det imidlertid ut til at det er en naturlig trekkroute øst-vest i området mellom Jøtulvatnet og omtrent der inntaket til Bjørnåa kraftverk er planlagt.

De største negative konsekvensene antas å knytte seg til anleggsperioden. Dette gjelder også i forhold til samla belastning for reindriften i området. Det er flere planlagte og konsesjonsgitte kraftverk i området som får negative konsekvenser for reinbeitedistriktet. I tillegg til at kraftverkene beslaglegger beiteland, medfører anleggsperioden at rein (særlig simler og kalv) unnviker anleggsområdene. Også i en betydelig periode etter anleggsslutt viser forskning at rein unngår områder hvor det har vært anleggsdrift. Når det da er planlagt lange anleggsperioder mange steder i samme reinbeiteområde får dette betydelige konsekvenser. Samlet sett medfører dette betydelig reduksjon i tilgjengelige beitearealer. I tillegg kan det medføre en vanskeligere og mer ressurskrevende drift da det også blir vanskeligere å flytte rein mellom beitearealer dersom det er anleggsdrift i flere områder mer eller mindre samtidig.

Fylkesmannen vurderer at Bjørnåa kraftverk isolert sett har moderate negative konsekvenser for reindrift. Det er imidlertid uheldig at det stadig sendes søknader om bygging av kraftverk på høring i samme områder stykkevis og delt, uten at det er gjort en vurdering av konsekvensene for tiltakene samlet sett. Vi forventer at konsesjonsmyndigheten, NVE, gjør en vurdering av samlet belastning for reinbeitedistriktet før det gjøres vedtak om konsesjon eller ikke i forhold til Bjørnåa, Dagslått og Ådalen kraftverk.»

Nordland fylkeskommune fremmer innsigelse mot utbyggingen i sitt vedtak 23.06.2015:

«...

1. Fylkesrådet i Nordland fremmer innsigelse til planene for Bjørnåa kraftverk, med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jf. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 og 5-6.
2. Dersom det blir gitt tillatelse til kraftverket, ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:
 - a. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.
 - b. Detaljplanleggingen må påse at reindrift, rødelistearter, snauffjell og naturtyper ikke blir skadelidende av tiltaket.
 - c. Detaljplanleggingen må påse at tiltaket i minst mulig grad forringer inntrykket av INON fra fjord til fjell.
 - d. Landskapsmessig tilpasning skal vektlegges ved plassering og utforming av kraftstasjon, rørgate og sekundærinngrep.

- e. *Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.»*

Fra fylkesrådets vurdering gjengir vi sammendraget:

«Fylkesrådet fremmer innsigelse til Bjørnåa kraftverk. Det vurderes at kraftverkets konsekvenser for andre arealbruksverdier er større enn samfunnsnyttien ved tiltaket. Kraftverket kan medføre negative konsekvenser for tre rødlistede arter (NT), to skogbekkekløfter av middels verdi, naturtypen gammel kystfuruskog av stor verdi og snauffjell. I tillegg vil tiltaket medføre betydelige reduksjoner i villmarkspregede INON-områder, samt skape en ny barriere langs fjorden i et område med INON fra fjord til fjell. Det er også sannsynlig at det finnes uregistrerte rødlistearter i tiltaksområdet, blant annet sopparter.

Fylkesrådet ser at konsekvensene delvis kan unngås gjennom avbøtende tiltak som slipp av tilstrekkelig minstevannføring, ny trasé for rørgate som unngår naturtypen gammel kystfuruskog og plassering av fysiske inngrep for å unngå konflikt med rødlistede arter. Imidlertid vil kraftverket fremdeles medføre negative konsekvenser for villmarkspregede INON områder og INON fra fjord til fjell. Usikkerheten knyttet til tiltakets konsekvens for rødlistearter tilsier videre at føre-var prinsippet bør tillegges vekt.»

Sametinget vurderer at tiltaket ikke kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner, men viser til kulturminneloven 8, annet ledd dersom det likevel skulle dukke opp gjenstander eller levninger under anleggsperioden som viser eldre aktivitet i området.

Direktoratet for mineralforvaltning opplyser at prosjektet ikke kommer i konflikt med kjente, registrerte mineralressurser og har ingen ytterligere merknader til utbyggingen.

Kystverket Nordland opplyser at det har ingen innspill til ovennevnte tiltak i e-post sendt 13.05.2015.

Bindal kraftlag SA er positiv til utbygging i sin uttalelse datert 24.06.2015:

«...

Bindal Kraftlag SA stiller seg positiv til at det gis konsesjon til bygging av kraftverket, men presiserer at det vil kreve betydelig oppgradering av linjen som i dag fungerer som en ren leveringsradial til Reppa. Denne radialen har bla. annet 2 fjordspenn, hvorav det ene går over Tosenfjorden, som er over 500 meter dyp. Fjordspennet er utført med ren Fe-tråd 95 kvadratmm., og har en lengde på 2 km. Dette i tillegg til begrenset tverrsnitt på resterende av radialen ca. 0,9 km fjordspenn over Reppsundet, og 1,1 km med linje Fe-Al.16 før det tas ut noe belastning av betydning. Dette vil sannsynligvis begrense innmatningen av produksjon, men dette er noe man må komme tilbake til i den videre prosjekteringen.

Utover dette har vi ingen tilleggs kommentarer ifm. høringen.»

Småkraft AS har sendt sine kommentarer til høringsuttalelsene i brev datert 01.09.2015:

«...

Bindal kommune

...Småkraft takker for positiv uttale med vilkår fra Bindal kommune. Det er NVE som setter krav til eventuelle utredninger i tillegg til konsesjonssøknaden. Dersom NVE mener det bør utarbeides tilleggsvurdering av sopp, vil Småkraft etterkomme krav fra NVE.

Området er avsatt til vinterbeite I på nettsidene til landbruksforvaltningen og tilhører Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt.

Nordland fylkeskommune

...Småkraft AS har i konsesjonssøknaden lagt opp til minstevannslipp hele året, tilsvarende alm lavvannføring (24 l/s hele året). Det er NVE som fastsetter minstevannslipp. Det er i søknaden vist konsekvenser for alternativ minstevannslipp.

Under detaljprosjektering går en aktivt inn for å redusere inngrepene. Dersom det settes spesifikke krav fra NVE blir disse tatt med. Småkraft AS vil oppfylle de krav som settes av NVE og etter annet lovverk. Under utarbeidelse av konsesjonssøknad har Småkraft og grunneierne valgt bort bygging av Langedalselva for å redusere inngrepene i området.

Fylkesmannen i Nordland

...Som det fremgår av konsesjonssøknaden med tilhørende miljørapport er det naturverdier i området. Småkraft AS vil ta hensyn til naturtypene i den grad det er mulig. Trase for rørgate vil bli plassert slik at den utgjør minst mulig berøring av gammel kystfuruskog. For øvrig vises det til kommentarer ovenfor.

Bindal kraftlag

...Småkraft AS er kjent med nettsituasjonen i området og vil ved eventuell konsesjon ta kontakt med nettselskap for å se på aktuell nettløsning.

...

Småkrafts konklusjon:

Småkraft AS mener fordelene ved tiltaket overstiger ulempene ved å tilpasse rørgate og slipp av minstevannføring.

Småkraft har etter 45 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde og revegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi ber derfor NVE vektlegg de positive virkningene prosjektet vil medføre i den videre behandlingsprosessen.»

Tilleggsopplysninger

Etter NVEs sluttbefaring har vi vært i kontakt med Ecofact v/Geir Arnesen om avgrensningen av naturtypen kystfuruskog i prosjektområdet, jf. svaret fra Ecofact fra 05.10.2015 nedenfor:

«...Området med kystfuruskog er ikke godt undersøkt, og kun i de vestlige delene. Grunnen til at skogen ikke ble undersøkt i større omfang er åpenbart at en fokuserte på de arealene som så ut til å bli berørt av de opprinnelige planene som også inkluderte Langedalselva.

Ellers vil jeg presisere at vi kun har vært i området én gang, (i 2009) og revideringen i 2014 ble utført på basis av de samme dataene. En burde egentlig ha vært i området for å avgrense

området med gammel furuskog på en bedre måte fordi det kun er gjort på basis av flyfoto og generell økologisk erfaring om hvordan den trolig vil fordele seg. Etter å ha lært en god del meir om gammel furuskog i denne feltsesongen vurderer jeg både grensene og verdisettingen til å være temmelig usikre. Jeg anbefaler derfor at en gjør en ny befaring i området hvis en ønsker å finne en god trasé gjennom furuskogsområdet.

Feltbefaring og verdisetting av slik gammel furuskog bør gjennomføres av ekspert på vedboende sopp. Dette er ikke generell kunnskap som de fleste biologer kan utføre. Det innebærer også etterarbeid med mikroskopering av materiale for identifisering av arter. Det er ganske mange rødlistede arter i denne gruppen som er knyttet til gammel furuskog. Kystfuruskog og de typiske artene som er knyttet til den (sopp) har hatt mye fokus de siste årene fordi forekomster med naturskogspreget har gått sterkt tilbake pga mangeårig hogst. NVE er trolig klar over dette og vil komme med krav hvis vi ikke har gode nok data å presentere. Evt. det kan bli litt kjedelig på sluttbefaringen.

Hvis det er av interesse kan vi forsøke å få til en befaring relativt umiddelbart. Vi har eksperter i vårt nettverk som kan forespørres. Heldigvis er det ikke for sent, snarere er denne tiden ideell for å påvise disse sopp-artene.»

På bakgrunn av disse opplysningene ba NVE søker om å utrede den alternative rørtraseen i kløfta øst for Bjørnåa som er nevnt under «Mulige tiltak» på s. 27 i søknaden og framskaffe kostnader for legge vannveien fjell for å unngå konflikt med kystfuruskogen og skrinne områder med svaberg i øvre del av rørtraseen. Småkraft AS skriver følgende i e-post datert 31.03.2016:

«Som det ble enighet om på befaring med NVE den 03.09.15 har Småkraft AS fått vurdert ny trasé for rørgate.

Rørgaten har blitt vurdert med en plassering noe lenger øst enn det som opprinnelig var tenkt. Endringen baserer seg på vurderinger som er gjort av Ecofact AS v/ Geir Arnesen i opprinnelig søknad.

Plassering av alternativ rørtrase er vist på kart.

Arnesen i Ecofact AS har gjennomført en ny befaring med spesielt fokus på ny rørtrase men også på den eksisterende trase. Rapporten konkluderer med lavere verdi på kystfuruskog og mer verdi i kløften.

På bakgrunn av siste rapport opprettholdes rørtrase som vist i opprinnelig søknad.

Kostnader fjellanlegg:

	Kostnad	Utbyggingspris
Rørgate i fjell (B-C) Øvre del av trase	49,5	4,3 kr/kWh
Rørgate i fjell (A-C) Hele rørgate i fjell	62,4	5,4 kr/kWh

Rørgate i fjell (B-C) er beregnet med profilboring.

Rørgate i fjell (A-C) er beregnet med tunnel og profilboring.

Tall for overføringsfelt:

Nedbørfelt (km ²)	1,5
Produksjon (GWh)	2,7

Tall elektrisk anlegg:

<i>Turbin effekt</i>	<i>4,4 MW</i>
<i>Generator effekt</i>	<i>4,99 MVA</i>
<i>Transformator effekt</i>	<i>5,5 MVA</i>

Vi gjengir følgende fra sammendraget i Ecofacts reviderte miljørapport, datert 08.02.2016:

«...

Datagrunnlag

Befaringer foretatt 15. august 2009 og oktober 2015. Data fra DN's naturbase samt Artsdatabanken, opplysninger fra Fylkesmannen i Nordland. Området er også kartlagt i forbindelse med bekkeløftundersøkelsene. Datagrunnlaget vurderes til å være meget godt etter beføringene i 2015.

Biologiske verdier

Det viktigste biologiske verdiene i området er knyttet skogsbekkekløfter langs Bjørnåa, og en sidekløft. Disse er avgrenset og verdisatt til verdi B. Det er ellers registrert tre rødlistede arter innenfor gruppene vedboende sopp og lav, samt en rekke signalarter for skogsbekkekløfter med gran. Det akvatiske miljøet har liten verdi, da elva ikke har potensiale verken for fisk elvemusling eller andre organismer som ville gitt verdi. Elva er for bratt og stri. Totalt sett er influensområdet vurdert til å ha stor verdi.

Beskrivelse av omfang

Det er ingen direkte konflikt med verdifulle naturtyper og rørgata. Redusert vannføring har imidlertid konsekvenser for fuktrevende miljøer langs elva. De mest verdifulle av disse er imidlertid nedstrøms samløpet med Langedalselva, og vannføringsendringen i dette området er derfor vesentlig mindre. Vilt vil også bli berørt av tiltaket, men det er ingen viktige funksjonsområder for noen sjelden eller rødlistede arter etter det vi kjenner til.

Konklusjonen er middels negativt omfang.

Samlet vurdering av konsekvenser

Rødlistede arter: Mellom liten og middels negativ konsekvens

Terrestrisk miljø: Middels negativ konsekvens

Akvatisk miljø: Ubetydelig negativ konsekvens»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter tilsiget fra et nedbørfelt på 6,3 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 0,59 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 2,7 %. Nedbørfeltet har ikke breer. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende vår- og sommerflom med snøsmelting. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 55 l/s og 20 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 24 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,48 m³/s og minste driftsvannføring 73 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 24 l/s hele året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 82 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Etersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at dette har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt. Beregning av vannføring er gjort med et sammenlikningsfelt som er 14 ganger større enn kraftverksfeltet slik at vannføringen ved inntaket vil være mer variabel enn vist i diagrammene.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 252 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 24 l/s, vil dette gi en restvannføring på ca. 144 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 46 dager i et middels vått år. I 119 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet på 4,2 km² vil i årsgjennomsnitt bidra med 0,32 m³/s ved kraftstasjonen. Det meste av dette vil komme fra Langdalselva. Ved utløpet i sjøen vil vannføringen i Bjørnåa etter utbygging være om lag halvparten av den naturlige avrenningen fra nedbørfeltet. Driftsvannføringen fra kraftverket vil føres i kanal ut i sjøen ved siden av elveløpet.

NVE mener at omsøkt slukeevne er vanlig for dimensjonering av uregulerte vannkraftverk av denne størrelsen. Dette vil frata vassdraget mye av dets naturlige vannføringsdynamikk på øvre del av utbyggingsstrekningen. Nedenfor samløpet med Langedalselva vil Bjørnåa imidlertid fortsatt ha noe dynamisk vannføring.

Produksjon og kostnader

Småkraft AS oppgir en kraftproduksjon på 11,5 GWh/år og en utbyggingskostnad på 43,4 millioner kroner med prisnivå 2014. Dette gir en utbyggingspris på 3,77 kr/kWh. Overføring av sidebekken vil bidra med 2,7 GWh/år av årsproduksjonen.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Småkraft AS har på NVEs oppfordring beregnet at kostnadene for kraftverket øker til 49,5 mill. kr og utbyggingsprisen til 4,30 kr/kWh hvis øvre deler av vannveien bores i fjell. For hele rørtraseen i tunnel blir kostnadene 62,4 mill. kr og utbyggingsprisen 5,40 kr/kWh. Disse alternativene er ikke omsøkt.

Landskap og friluftsliv

Tiltaksområdet ligger innenfor landskapsregion 25, *Fjordbygdene på Møre og i Trøndelag*, underregion 25.11 *Tosen*.

Ifølge Landskapskartleggingen for Nordland (2014) ligger hoveddelen av det planlagte kraftverket innenfor landskapsområdet *Tosen*. Området beskrives som *et nedskåret fjordlandskap med infrastruktur* og er gitt *stor verdi*. Omfanget av infrastruktur er imidlertid lite i prosjektområdet. Kraftverkets inntak, bekkeoverføring og øvre del av rørgaten vil ligge i landskapsområdet *Jøtulffjellet*. Området beskrives som *et småkupert lågfjelllandskap med urørt preg* og er gitt *under middels verdi*.

Søknaden vurderer verdien for landskap i influensområdet til middels til stor verdi, og stor negativ konsekvens ved en utbygging.

For temaet friluftsliv ligger hele tiltaksområdet i det viktige friluftsområdet *Seternesfjellet* og er karakterisert under områdetypen store turområder uten tilrettelegging og som får høy verdi grunnet inngrepsfrihet, fravær av støy og områdets størrelse. *Seternesfjellet* har et bratt og varierende terreng med muligheter for fiske og jakt. Det finnes flere grotter som gir muligheter for grottevandring.

I følge søknaden benyttes området av lokale personer til jakt og noe fritidsfiske, men bruken er beskjeden. Kommunen opplyser at tiltaket ligger i utkanten av et område kartlagt som viktig friluftsområde da det først og fremst er Jøtulvatnet som er mål for turer i området. Tiltaket vil derfor i liten grad påvirke bruken av området til friluftsmål.

Nordland fylkeskommune fremmer innsigelse mot prosjektet, blant annet på grunn av negative konsekvenser for landskap, hovedsakelig i øvre deler av tiltaksområdet. I sin vurdering av tiltaket konkluderer de med at en utbygging som omsøkt vil komme i direkte konflikt med føringene for temaet landskap i *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*, og dermed ikke kan tillates.

I *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland* står det at man for områder i snauffjellet ikke skal tillate utbygginger som kan gi varige og irreversible skader på terrenget og landskapet. Den øvre delen av tiltaksområdet til Bjørnåa kraftverk befinner seg innenfor det som i *Landskapskartleggingen for Nordland* beskrives som lavfjell med småkupert terreng. Landskapet er stort sett åpent med spredte forekomster av fjellbjørk. Inntak med overføring samt den øvre del av rørgata er planlagt i dette landskapsrommet. Det vil være behov for omfattende sprengingsarbeider ved etablering av rørgate fra bekkeinntaket og frem til inntaket i Bjørnåa, samt i øvre del av rørgatetraseen på svaberg ned til kystfuruslogen. NVE vurderer traseene som er planlagt her trolig vil bli godt synlige i landskapet, og medføre omfattende og langvarige landskapssår. Inntakene er planlagt i forsenkninger hvor de ikke vil bli dominerende i det åpne landskapet.

Foto nr. 2: Rørtrase over svaberg

Nedre deler av tiltaksområdet beskrives i *Landskapskartleggingen i Nordland* som et nedskåret borealt fjord-/dallandskap av stor verdi. Store deler av rørgatetraseen samt anleggsvei og rigg er planlagt på terrengryggen mellom Bjørnåa og den parallelle sidekløfta.

Nedre deler av rørgata vil gå i svært bratt terreng ned til sjøkanten hvor det må etableres tomt for kai og kraftstasjonen. I dette veiløse landskapsrommet vil anleggsarbeidet til dels foregå i utfordrende topografi og kreve stor arbeidsbredde for rørtraseen. NVE er av den oppfatning at det også her vil bli store og synlige terrenginngrep selv om rørtraseen gjennom skogen gradvis vil revegeteres.

Kraftverket kunne vært bygget med vannvei i tunnel, noe som ville redusert de negative virkningene på landskapet, men dette er ikke omsøkt.

Naturmangfold

Den reviderte rapporten fra Ecofact konkluderer med at biologisk mangfold innenfor influensområdet til Bjørnåa kraftverk har stor verdi. En utbygging som omsøkt vil medføre mellom liten til negativ konsekvens for rødlistede arter, middels negativ konsekvens for terrestrisk miljø og ubetydelig negativ konsekvens for akvatisk miljø.

Naturtyper

Det er registrert skogsbekkekløfter med verdi B langs nedre del av Bjørnåa og i sidekløfta øst for elva. Rørgata fra inntaket i Bjørnåa vil ikke komme i konflikt med de verdifulle bekkekløftene, men gå gjennom skogen på høydedraget mellom disse.

Søker har foreslått å slippe en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring. Dette vil redusere vannføringen kraftig i store deler av vekstsesongen og påvirke miljøet i og langs Bjørnåa,

spesielt i øvre deler. I følge den reviderte miljørapporten er det imidlertid få arter knyttet direkte til elveløpet, men det er lavarter på trær i området som er avhengig av høy luftfuktighet som elva genererer. I skogen nær elva vil kløftas topografi gjøre at lufta holdes fuktig mange steder på tross av redusert vannføring. Der det er mer åpent vil det bli tørrere luft og endrede forhold som kan påvirke forekomst av fuktikrevende lav på gran. Restfeltet er imidlertid ganske stort, og nedenfor samløpet med Langedalselva er det sannsynlig at lungeneversamfunnene her vil klare seg ganske bra. Topografien med kløfta nedover mot kote 80 gjør at lufta i større grad holdes fuktig på tross av at elva har mindre vann enn i dag. Lavsamfunnene her er ikke knyttet til fosser og fossesprut slik som i Langedalselva. Gammelgranlavssamfunnene på østsiden av Bjørnåa ventes ikke å bli nevneverdig påvirket.

Fylkesmannen mener at redusert vannføring utgjør en trussel mot naturverdiene i skogsbekkekløfter. Restvannføringen med bidraget fra Langdalselva kan være tilstrekkelig for å ivareta fuktighetstilførselen til skogen og bekkekløfta. En reduksjon av vannføringen vil i vesentlig større grad påvirke det fuktige miljøet i øvre deler av Bjørnåa som vil få noe tørrere luft både sommer og vinter. Dette vil igjen påvirke artssammensetningen og utbredelsen av fuktighetskrevede arter. Eksempelvis vil mengden skjeggjav sannsynligvis reduseres.

NVE merker seg at en bygging av Bjørnåa kraftverk vil fraføre elva halvparten av vannføringen i ei bekkekløft av regional verdi fra samløpet med Langdalselva og ned til sjøen. Innenfor naturtypen er det registrert tre rødlistede lavarter. Det regnes som sannsynlig at det finnes flere rødlistede lavarter og vedboende sopp knyttet til fuktig miljø og eldre granskog i kløftesidene.

Dersom det blir gitt konsesjon til tiltaket, mener NVE at det vil være av avgjørende betydning med slipp av en minstevannføring som i tilstrekkelig grad opprettholder fuktigheten langs elva og miljøet i kløfta.

Ifølge OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (2007) er bekkekløfter en naturtype Norge har et internasjonalt ansvar for. NVE behandler mange saker om utbygging av småkraftverk hvor bekkekløfter blir berørt, og er imidlertid også av det syn at det er viktig å bevare noen bekkekløfter urørte. Vår vurdering av den samlede belastningen på naturtypen bekkekløft følger i delkapittelet under om sakens forhold til naturmangfoldloven.

Fylkesmannen er spesielt kritisk til inngrep i kystfuruslogen, da denne naturtypen kun forekommer spredt i Nordland og er kjent på ca. 30 lokaliteter. Av disse forekomster er syv (23 %) vurdert som svært viktig (A-område). I Bindal kommune finnes det kun en annen lokalitet med gammel kystfuruslog. Denne ligger på Kalvikfjellet, og er vurdert å ha regional verdi B.

NVE registrerer at forekomsten av kystfuruslog på østsiden av Bjørnåa med angitt verdi A-B i den første miljørapporten i søknaden, har fått redusert verdi etter tilleggsundersøkelsen og ikke blitt avgrenset som egen naturtype.

I spørsmålet om å tillate fysiske naturinngrep og forstyrrelser som kan virke forstyrrende på naturmiljøet i kystfuruslogen, vil selvfølgelig både den geografiske hovedutbredelsen av naturtypen i Nordland og naturtypens variasjon inngå i vurderingen og avveiningen, jfr. naturmangfoldloven §§ 4 og 10. Norge har en stor del av verdensutbredelsen av kystfuruslog, og har dermed et spesielt forvaltningsansvar for naturtypen.

Foto nr. 3: Rørtrasé og riggplass i kystfuruskogen

Arter

Tre rødlistearter innenfor vedboende sopp og lav er registrert med kategori nær truet. Det er høyt potensiale for flere rødlistede arter, også innenfor moser, noe som gir stor verdi for terrestrisk miljø.

På vestsiden av elva er det påvist skorpefiltlav (NT), og lenger oppe i området der Langdalselva og Bjørnåa møtes, er det noe gammel granskog med gammelgranlavssamfunn på granbark. I dette området er det påvist gubbeskjegg (NT) og svartsonkjuke (NT). Det er imidlertid bare fragmentarisk at en kommer over gamle trær. På rogn inne mellom grantrærne er det også lungenever (*Lobaria pulmonaria*). Dette området har også en forgrening oppover langs de nedre fossene og bratthengene langs Langdalselva. Her er det et ganske høyt potensiale for rødlistede arter innen epifyttiske lav og til dels også moser.

Et tilsvarende miljø med lungenever, gubbeskjegg og svartsonkjuke samt en god del andre signalarter for kontinuitetsgranskog finnes i den smale mindre kløfta øst for Bjørnåa. Området er nå så godt undersøkt med henhold til lav og vedboende sopp at potensialet for flere viktige arter vurderes som moderat.

Selve elveløpet, skogen og snauffjellet på det meget grise jordsmonnet ellers i området har vesentlig mindre potensiale for slike arter. Det er til dels gammel furuskog i øvre deler av influensområdet. Det er sannsynlig at rødlistede arter av vedboende sopp knyttet til læger av furu finnes i dette området.

Potensialet for dette ansees som relativt høyt, men nye funn av rødlistearter knyttet til denne organismegruppen ble ikke påvist under befaringen i oktober 2015.

Det er ikke noen kjente registreringer av rødlistede rovfugl i området, men området har et potensiale som jakt- og hekkeområde for både jaktfalk (NT) og hubro (EN).

Tre arter i kategori NT gir middels verdi for dette temaet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Bjørnåa kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, tilleggsundersøkelse og høringsuttalelser samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 13.09.2016. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Bjørnåa kraftverk finnes det to bekkekløfter med regional verdi B. Av rødlistede arter finnes skorpefiltlav, gubbeskjegg, og svartsonekjuke (nær truet, NT). En eventuell utbygging av Bjørnåa vil etter NVEs mening likevel ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt at det slippes minstevannføring fra inntaket hele året som i tilstrekkelig grad bidrar til å opprettholde forholdene for fuktighetskrevenne arter langs elven generelt og i bekkekløfta spesielt.

NVE har også sett påvirkningen fra Bjørnåa kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. En utbygging vil også berøre livet i og rundt Bjørnåa, og det eksisterer per i dag flere tilsvarende prosjekter i Bindal kommune som enten er i drift, under behandling eller som har fått konsesjon. I denne omgang har vi valgt å fokusere på kjente lokaliteter av naturtypen bekkekløfter i Bindal kommune.

NVE er kjent med at det i Naturbase er registrert totalt tre bekkekløftlokaliteter i Bindal kommune. Disse ligger i Bjørnstokkelva, Glømelva og Tverråa. I tillegg kommer de to som kan bli berørt i influensområdet til Bjørnåa kraftverk, totalt fem som alle har regional verdi B.

Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Totalt sett vurderer NVE det slik at den samlede belastningen på kjente forekomster av naturtypen bekkekløft i Bindal kommune i dag er begrenset. Samtidig ser vi at sumvirkningene vil øke dersom det gis konsesjon til Bjørnåa kraftverk. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken, men NVE legger disse betraktningene til den samlede vurderingen av fordeler og ulemper ved en eventuell utbygging av Bjørnåa kraftverk.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet i forhold til sakens omfang, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre- var- prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Reindrift

Tiltaksområdet ligger innenfor Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt og området brukes primært til vinterbeiter. Distriktet benytter arealer nord og vest for Tosenfjorden og består av 5 siida-andeler som hadde et samlet reintall på 1813 rein i 2011. I følge reindriftskartet på landbruksdirektoratets nettside og Reindriftskart i Nordlandsatlas, er tiltaksområdet brukt som vinterbeite 1. Konsesjonssøknaden opplyser imidlertid om at området bare brukes som høstvinterbeite 2.

Fylkesmannen opplyser at vinterbeiter er en minimumsfaktor for reinbeitedistriktet. Det er på reindriftras arealbrukskart ikke tegnet inn flytt- eller trekklei i området. Ut i fra topografien ser det imidlertid ut til at det er en naturlig trekkroute øst-vest i området mellom Jøtulvatnet og det planlagte inntaket til Bjørnåa kraftverk.

Fylkesmannen uttaler at de største negative konsekvensene for reindriften antas å knytte seg til anleggsperioden og til samlet belastning for reinbeitedistriktet. Flere kraftverk vil beslaglegge beiteland og medføre at rein (særlig simler og kalv) unnviker tiltaksområdene i byggeperiodene og en betydelig periode etter anleggsslutt. Samlet sett medfører dette stor reduksjon i tilgjengelige beitearealer. I tillegg kan dette medføre en mer ressurskrevende reindrift da det blir vanskeligere å flytte rein mellom beitearealer dersom det er anleggsdrift i flere områder mer eller mindre samtidig.

Fylkesmannen vurderer at Bjørnåa kraftverk isolert sett har moderate negative konsekvenser for reindrift, men forventer at NVE, gjør en vurdering av samlet belastning for reinbeitedistriktet før det gjøres vedtak om konsesjon eller ikke i forhold til Bjørnåa, Dagslått og Ådalen kraftverk.

Etter NVEs syn er de største konfliktene for reindrift knyttet til anleggsperioden. Dersom byggetiden skal tilpasses reinens bruk av området, vil den trolig også strekke seg over et lengre tidsrom. Relativt store terrenginngrep vil medføre at den naturlige trekk- og flyttvei må anses som midlertidig stengt i byggetiden. Vår vurdering er likevel at overføring og nedgravd/-sprengt rørgate i dette terrenget, vil medføre store arealinngrep og unnvikelse av vinterbeite som er en minimumsfaktor for reinbeitedistriktet. Vi mener også at en god og rask revegetering og istandsetting av området etter anleggsfasen vil vise seg svært krevende.

NVE er også av den oppfatning at en utbygging som bygges i et område med minimumsbeite vil medføre en økning i den samlede belastningen på reinbeitedistriktet. Vi ga konsesjon til bygging av Dagslått kraftverk i 2015 og avslo søknaden om bygging av Ådalen kraftverk tidligere i 2016. Disse prosjektene ligger i samme reinbeitedistrikt. Forholdet til reindrift er derfor tillagt vekt i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet for Bjørnåa kraftverk.

Kostnader ved prosjektet

NVE vurderer at prosjektet slik det er omsøkt, vil ha positiv nåverdi. For alternativer med vannvei i tunnel (på hele eller deler av strekningen) er lønnsomheten betydelig mer usikker. Småkraft AS har ikke fremmet dette som alternativ, og vi har derfor ikke vurdert det nærmere.

Samfunnmessige fordeler

En eventuell utbygging av Bjørnåa kraftverk vil gi 11,5 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som vanlig for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den

politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Bjørnåa kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Bjørnåa kraftverk vil gi negative konsekvenser for landskap, biologisk mangfold og reindrift. En utbygging av kraftverket vil medføre store arealinngrep i krevende terreng, og NVE mener at inngrep i denne størrelsesordenen vanskelig kan forsvares i et område av stor verdi for landskapet. NVE er av det syn at de planlagte inngrepene samt medfølgende negative konsekvenser for landskap i denne saken ikke i tilstrekkelig grad kan avbøtes.

NVE har også lagt vekt på hensynet til biologisk mangfold, men mener at dette kan avbøtes i større grad enn ulempene for landskap. Nordland fylkeskommune har fremmet innsigelse til Bjørnåa kraftverk på grunn av konsekvenser for landskap. NVE er også av den oppfatning at en utbygging som bygges i et område med minimumsbeite vil medføre en økning i den samlede belastningen på reinbeitedistriktet.

Etter NVEs vurdering kan ikke de negative konsekvensene ved en utbygging av Bjørnåa kraftverk avbøtes i tilstrekkelig grad og forsvares av en estimert kraftproduksjon på 11,5 GWh/år.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Bjørnåa kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her. Som følge av NVEs avslag har det heller ikke vært holdt innsigelsesmøte med fylkeskommunen i denne saken.